

Jean des Cars

CHARLES, CAMILLA A DIANA

Láska a tragédie v královské rodině

Jean des Cars

**CHARLES, CAMILLA
A DIANA:**

Láska a tragédie
v královské rodině

Jean des Cars

CHARLES, CAMILLA A DIANA

Láska a tragédie v královské rodině

**CHARLES, CAMILLA ET DIANA:
AMOURS ET TRAGÉDIES CHEZ
LES WINDSOR**

Copyright © Perrin 2023

Vydáno po dohodě s SAS Lester Literary
Agency & Associates

České vydání © Bourdon, 2024

Překlad © Tomáš Kybal, 2024

Obálka © Jiří Dvorský

Fotografie na obálce © Phil Rees / Alamy Stock Photo

© Trinity Mirror / Mirrorpix / Alamy Stock Photo

ISBN: 978-80-7611-207-0

PŘEDMLUVA

Charles a Camilla: jejich svatba... konečně!

Po svém rozvodu v červenci 1996 byla princezna z Walesu několikrát dotazována na možnost svatby jejího ex-manžela Charlese s Camillou. A ona ochotně odpovídala. Není tajemstvím, jak moc byla princezna posedlá ženou, kterou vždy označovala za svou sokyni a nejhorší nepřítelkyni a které přezdívala „rotvajler“! I po rozvodu by tu svatbu Diana považovala za svou porážku. Odpovídala, že k tomu nikdy nedojde. Věděla, že by královna „nikdy, skutečně nikdy“ nesouhlasila se svatbou Charlese s Camillou. A bez jejího požehnání by se do toho Charles nemohl pustit. Diana se mýlila, stejně jako zbytek světa, neboť k tomuto *a priori* nemožnému spojení došlo 9. dubna 2005 ve Windsoru, skoro osm let po Dianině tragické smrti.

Charles brzy po rozvodu žil s Camillou (rozvedenou od roku 1995), zpočátku velmi diskrétně a po skonu princezny ještě diskrétněji, až na konec v lednu roku 1999 pár vystoupil na pečlivě mediálně připravenou forbínu. Byla to choulostivá situace: veřejné mínění bylo vůči Camille strašlivě nepřátelské. Královna i princ Philip vztah svého syna neschvalovali a doufali, že s ním skončuje. Ale jak šel čas, oba jeho synové, William i Harry, přítomnost Camilly u otce přijali a Charles dal najevo, že o vztahu s „ženou jeho života“ rozhodně „nehodlá vést debaty“. Camilla

CHARLES, CAMILLA A DIANA

se objevila při jistých oficiálních příležitostech vedle královny a prince Philipa a začala být prezentována tak, aby si získala přízeň veřejnosti. Královna i Philip, kteří Camillu znali (jak uvidíme) již velmi dlouho a cenili si jí, nakonec usoudili, že jediným možným řešením je svatba.

Je třeba říct, že Camillina situace byla naprosto neudržitelná.

Charlesovi se tato skutečnost potvrdila během svatby Edwarda van Custem s lady Tamarou Grosvenorovou, dcerou vévody z Westminsteru, v katedrále v Chesteru v listopadu 2004. Královna i vévoda z Edinburghu, dávní přátelé Westminsterů, byli čestnými hosty. Princ Charles a Camilla byli také pozvaní, stejně jako Harry a William. Všichni měli s rodinou van Custem velmi úzké vztahy. Van Custemovi se ale bohužel dopustili vážné protokolární chyby. Jelikož šlo o soukromý obřad, měli být Charles a Camilla usazeni vedle sebe. Jenže Emilie van Custem se s přílišnou horlivostí řídila nesnesitelným protokolem: jelikož Charles a Camilla nebyli sezdáni, byl princ z Walesu usazen do první řady vedle svých rodičů a Camilla o několik řad dozadu. Neměla přijít do katedrály zároveň s Charlesem a na recepci měla odjet jiným autem. Emilie byla přítom Charlesova dávná přítelkyně a Camillu velmi dobře znala. Rozzuřený Charles svatbu bojkotoval a odjel do Wildshiru, kde se coby vrchní velitel pluku Black Watch setkal s manželkami a rodinami vojáků, kteří tehdy působili na operaci v Iráku. Camilla prostě zůstala doma. Byla to strašná potupa, díky níž si Charles uvědomil, že se musí s Camillou co nejdříve oženit. Bylo to také přání Camillina otce, šestaosmdesátiletého majora Bruce Shanda znepokojeného dceřiným nepřijemným postavením, jehož Charles miloval a obdivoval.

Charlesův tajemník Michael Peat byl tehdy pověřen přípravou terénu pro budoucí svatbu. Charles s Camillou od roku 2003 bydlí v Clarence House, kde před nimi bydlela Charlesova babička královna Alžběta, jež zemřela roku 2002 ve věku 101 let. Michael Peat se poradil s premiérem Tonym Blairem. Ten, i když složil rozehvělý hold Dianě a nazval ji „princeznou lidu“, také obdivoval prince Charlese a věděl, co v jeho životě Camilla znamená, a okamžitě souhlasil.

Arcibiskup z Canterbury, za nímž šel Michale Peat také pro radu, považoval církevní svatbu za choulostivou, neboť i když byla Camilla rozvedená, její první manžel Andrew Parker Bowles byl stále naživu a znovu

PŘEDMLUVA

šťastně ženatý. Arcibiskup Rowan Williams navrhl civilní svatbu následovanou požehnáním v kostele. Největší nejistota ale spočívala v reakci britského veřejného mínění na druhou svatbu korunního prince se svou milenkou. Průzkum veřejného mínění ukázal, že 32 % obyvatelstva je svatbě nakloněno, 29 % je proti, 38 % je lhostejných a 2 % nemají názor. Není to dramatické, ale ani pozitivní. Panovala obava, že se bulvární tisk utrhne ze řetězu. Rozhodnutí však padlo stejně.

Charles strávil Vánoce v Sandringhamu s rodiči, kteří už tomuto svazku byli nakloněni, a se svými syny Williamem a Harrym, kteří také prohlásili, že jsou z tohoto oznámení nadšení. Camilla zůstala se svou rodinou. Pár se setkal na Nový rok 2005 ve Skotsku v Birkhallu, v domě na panství Balmoral, které Charles podědil po své babičce. A tam, v pokleku na jednom kolenu, požádá Camillu, aby se stala jeho ženou. Camilla později přizná, že jí ten okamžik připadl „závratný“, pak se ale vrátila zpátky do reality. Uvědomila si, že už nikdy nebude odsunuta do Charlesova stínu, v nejistém a téměř ponižujícím postavení. Pro oba to byl určitě jedinečný okamžik, který jim po tolika strastech převrátil život. Poté jí Charles věnoval zásnubní prsten, krásný čtyřhranný diamant smaragdového brusu obklopený po stranách třemi podpůrnými diamanty. Je to rodinný šperk, který patřil královně matce, Charlesově babičce, a Alžbětu II. potěšilo, že ho zdědí její snacha. Charles a Camilla jsou tak šťastní, že si přejí učinit ohlášky svatby 14. února – na Valentýna, jako připomenutí jejich dlouhého příběhu lásky.

Chystanou svatbu Charlese s Camillou oznámil 10. února 2005 *Evening Standard*, nepochybně díky úniku informací z kabinetu premiéra. Sbohem, svatý Valentýne! Konzervativní deník o pár dní předběhl oficiální komuniké, které vydalo Charlesovo sídlo Clarence House: „S velkou radostí oznamujeme, že se bude konat svatba Jeho královské Výsosti prince z Walesu s Camillou Parker Bowlesovou. Obřad se koná v pátek 8. dubna 2005.“ Tisk se na to vrhne již 24. února. *Daily Mirror* má titulky *The bloody farce* („Děsná fraška“.) *Evening Standard* hovoří o „zmatku a bryndě“ a *Daily Telegraph* tvrdí, že „královna je s Charlesovou svatbou silně nespokojená“.

Toto rozpoutání vášní není bezdůvodné. Svatba se skutečně odehraje nadvakrát: napřed občanský obřad na radnici ve Windsoru, kterého se

Alžběta II. a princ Philip nezúčastní, protože pro panovnici platí jediné církevní svatba. Zato bude královna s Philipem přítomna na mši celebrované arcibiskupem Canturburským v kapli svatého Jiří na Windsoru. Volba tohoto místa je na místě, jde totiž o panství královské rodiny. Jelikož jde o druhé manželství, bylo by Westminsterské opatství nevhodné místo, nicméně svatba prince následovníka nebude žádná malá událost: rychle bude rozesláno osm set pozvánek.

Ten samý večer po oficiálním oznámení šli Charles s Camillou na dobročinný večírek na hradě Windsor. Na jejich počest nechala královna osvětlit kulatou věž v pevnosti. Budoucí manželé jsou přivítáni bouřlivým potleskem. Camilla hrdě ukazuje svůj zásnubní prsten třpytící se pod blesky fotografů. Krásný pár! A co lépe: podle průzkumu deníku *Daily Telegraph* svatbu budoucího panovníka podporovala většina dotazovaných. Během týdnů před obřadem je stanovený Camillin status: bude od nyníška nazývána Její královská Výsost vévodkyně z Cornwallu, což je druhý titul následníka. Je pochopitelné, že na titul princezna z Walesu nikdo ani nepomyslel... Až se Charles stane králem, ona získá titul „princezna manželka“, což je poněkud nejasný titul, který dosud nebyl použit... V pravou chvíli bude oznámen.

Charles bere jako každoročně na konci března své dva syny na lyže do Švýcarska do Klosters a druhý rok po sobě je tam pozvána Williamova přítelkyně Kate Middletonová. Charles musí ke svému znechucení jako každoročně poskytovat rozhovory a nechat se fotografovat se syny, kteří jsou zpovídáni, jestli jsou rádi, že se otec znovu žení. Samozřejmě jsou nadšení. Na konci interview Charles zašeptá v domnění, že mikrofony jsou už vypnuté: „*Bloody people!*“, což lze přeložit se zmírněním jako „*Ti nemožní lidé!*“. O Charlesovi je známo, jak trpěl roznašením a zneužíváním svého soukromého života a že vůči paparazziům cítí silnou nechuť.

Camilla, jež v tomto ohledu trpěla stejně jako on a brzy bude oficiálně po jeho boku, pomůže k navázání dobrého vztahu s médii. V této oblasti je protikladem Diany.

Smrt papeže Jana Pavla II. 2. dubna 2005 Charlese donutila zkrátit pobyt ve Švýcarsku. Papežův pohřeb byl stanoven na 8. dubna ve Vatikánu a Buckinghamský palác požádal prince z Walesu, aby na obřadu konaném na paměť Jana Pavla II. téhož dne ve Westminsterském opatství

PŘEDMLUVA

zastoupil královnu. Ta smutná událost byla pro Charlese a Camillu katastrofa. Museli odložit svou svatbu ve Windsoru o čtyřiadvacet hodin – bude tedy devátého dubna, a ne osmého. A všem osmi stům hostů je potřeba to individuálně sdělit; žádný se neomluví. Odklad byl nicméně mrzutý, protože 9. dubna bylo třetí výročí pohřbu velmi populární královny matky, „*Queen Mum*“, jež svého vnuka tolik milovala. Odtud, kde je, to jistě nebude mít Charlesovi za zlé. A další malebná okolnost: devátého dubna se konala Grand National Steeple-Chase, hlavní dostih a společenská událost sledovaná miliony televizních diváků, zejména královnou a většinou členů královské rodiny, jejichž zapálená vášeň pro koně je známa. Zahájení závodu bylo odloženo o pětadvacet minut, aby se mohla vysílat svatba korunního prince v kapli svatého Jiří. Že by bylo to hromadění překážek špatnou předzvěstí? Ale kdepak! Pátek osmého dubna je chladný, deštivý a větrný den, zato sobota devátého je azurově modrá a slunce svítí celý den.

Charles a Camilla jsou vzdor nádhernému počasí v napětí. Bude kolem windsorské radnice ještě někdo kromě 2 500 akreditovaných novinářů, fotografů a kameramanů? Bude veřejnost nepřátelská, nebo přívětivá? Když dojede Charles s Camillou v půl jedné před radnici, mohou být klidní: čeká je tam namačkaný a netrpělivý dav. Vystoupí z hnědého Rolls-Royce Phantom VI, který jim zapůjčila královna. Charles je v žaketu a velmi elegantní Camilla v róbě a kabátku z bílého hedvábí. Na hlavě má veliký klobouk posunutý doprava. V Ascot Roomu se zúčastní civilní svatby jen pětadvacet členů rodiny. Otcí jde za svědka princ William a svědkem nevěsty je Tom Parker Bowles. Williama doprovází Kate Middletonová a Harry s ní žertuje. Jsou tam také Edward a Sophie z Wessexu a přirozeně Camillina dcera Laura. Charles a Camilla si vymění prsteny. Zlato z nich pochází z ohromného valounu z dolu ve Walesu, který se používá při příležitosti všech královských svateb, zejména svatby královny Alžběty a prince Phillipa v roce 1947. Královna konstatuje, že ten valoun se již zmenšuje. Bylo na čase, aby se Charles s Camillou vzali!

Když vycházejí z radnice, dav tleská a Camilla ho poprvé zdraví gestem, na které si bude muset zvyknout... Pár dojede autem do hradu, aby se připravil na druhou část svatby. Když Charles s Camillou vstoupí do kaple svatého Jiří, čeká je tam osm set pozvaných hostů. Nevěsta celá

CHARLES, CAMILLA A DIANA

září, všichni si všímají její elegantní dlouhé róby, kabátku z šantungu lemovaného blankytnou modří i účesu se zlatými pavími pery, který kolem její tváře vytváří zářivou aureolu. Mše trvá pětáctýřicet minut; manželé obřad pečlivě připravili a se stejnou péčí vybrali i doprovodnou hudbu: Bachovu kantátu a úryvky z Händelovy *Vodní hudby*. Zahrál ji filharmonický orchestr, který Charles podporuje, a s ním sbor kaple svatého Jiří. *Credo* od skladatele Gretčaninova zazpívala mladá ruská kontraaltistka, jež přijela jen kvůli této příležitosti z Petrohradu. Jde o svatební dar od slavného divadla Marijinsky, jehož je princ podporovatelem a mecenášem. Nejsilnějším okamžikem obřadu je, když Charles s Camillou pokleknou před arcibiskupem canterburským a čtou vyznání víry a pokání, akt kajcnosti:

Doznáváme a litujeme našich četných hříchů a zlých činů, které jsme někdy velmi vážně spáchali myšlenkami, slovy i prohrěšky proti Vaší Božské Velebnosti, a vyvolali tím po právu hněv a pobouření vůči nám.

Svatba ve znamení pokání nenechá přítomné hosty ani televizní diváky lhostejné. Silný a bolestný okamžik před odchodem z kaple svatého Jiří do zářivě zlatého odpoledne. Převažuje štěstí. Poté královna přijme hosty ve slavném sále Waterloo na hradě Windsor. Hosté naprosto odpovídají osobnostem novomanželů. Vybrali si je ostatně sami: úplně kompletní královská rodina a také rodina Camilly, několik představitelů evropských monarchií, hlavní spolupracovníci panovnice a korunního prince z Buckinghamského paláce a z Clarence House, ale také umělci, spisovatelé, zpěváci, hvězdy a režiséři jako Stephen Fry a Joanna Lumleyová, jež byli Charlesovi i Camille velmi blízcí. Alžběta II. je usměvavá a uvolněná, atmosféra je srdečná a veselá, bufet vynikající a šampaňské teče proudem. Charles se ujme slova, aby poděkoval, jak říká, „mé drahé mámě za zaplacení účtu za recepci a mé milé Camille, která mi vždy byla po boku ve zlých i horších chvílích a jejíž optimismus a vzácný humor mi pomohly vše překonat“.

Slávu svému synovi ale ukradne královna. Projeví svým stylem plným humoru svůj naprostý souhlas se svatbou. Alžběta II. začne tím, že má dvě významná sdělení. To první je, že známý překážkový závod v Ain-

PŘEDMLUVA

tree, jehož start musel být zpožděn kvůli princově svatbě, vyhrál Hedgehunter. A to druhé je, že královna ve Windsoru „s potěšením přivítá syna a jeho manželku ve výběhu pro vítěze“. A v přirovnání manželů k závodním koním pokračuje: „Zvítězili nad Beecher’s Brook a The Chair (dvě slavné překážky na grand prix) i nad spoustou dalších zábran; překonali je, na což jsem velmi hrdá a přeji jim mnoho štěstí. Můj syn je doma a v suchu se ženou, kterou miluje.“

Její řeč měla velký úspěch a už nikdo nepochybuje, že se ze svatby Charlese s Camillou raduje.

Nastal čas, aby se manželé pustili do obrovského svatebního dortu vyrobeného vrchní cukrářkou z Highgrove. Je to *fruit cake*, na jehož polevě ozdobené cukrovými květy jsou dvě C, jako Camilla a Charles, a symboly prince z Walesu: koruna, podvazek a tři pštrosí pera. Oba manželé zakrojí do horní části Charlesovým námořnickým důstojnickým mečem. Nejde ale o jen tak ledajaký meč, ale zbraň jeho pradědečka Jiřího V. Windsorové obecně a princ z Walesu obzvláště pěstují smysl pro symboly.

William a Harry vyběhli ven, aby vyzdobili otcův Bentley tradiční cedulí „*Just Married*“ i neméně tradičními přívěsky na zadní nárazník.

Oba „mladí novomanželé“, Charles sedmapadesátiletý a Camilla osmapadesátiletá, odjíždějí na svatební cestu do skotského Birkhallu. Pro Camillu začíná nový život – dosud byla vždy ve stínu, ale teď se jí diář plní četnými oficiálními povinnostmi. A pro prince z Walesu je to také nový život: na svých četných oficiálních cestách bude nyní mít po boku manželku. Přichází čas, abychom se podívali na ten milostný román, v britské monarchii jedinečný, který otrásl Korunou. Charles a Camilla se dostali do špatné pozice kvůli Dianě, neboť ona jako první vyprávěla svou verzi příběhu v knize *Diana – Její pravdivý příběh* od Andrewa Mortona¹. Pravda je mnohem složitější a uvědomuje si to i sama královna: ohledně Harryho a Meghan prohlásila, že „některé vzpomínky se mohou lišit“. Toto platí i pro příběh jejího syna Charlese, Diany a Camilly. Každý má svou pravdu.

1 Andrew Morton, *Diana, Her True Story*, Simon & Schuster, Londýn, 1992.

1

Nesmělý následník a nedostatek něhy

Princ Charles Philip Arthur George se narodil 14. listopadu 1948 v Buckinghamském paláci krátce před půlnocí. Jeho rodiče, korunní princezna Alžběta a vévoda z Edinburghu Philip, ještě pobývají u princezniných rodičů krále Jiřího VI. a královny Alžběty. Sally Bedell Smithová, autorka životopisu prince Charlese, vypráví, že kojeneček vykonal svůj první oficiální úkon již dvě a půl hodiny po narození. Zatímco se totiž jeho matka ve své ložnici vzpamatovávala z porodu, královská porodní bába Helen Roweová odnesla novorozence do obrovského hradního trůnního sálu. Je zvláštní představa, jak tahle mrzoutsky vyhlížející žena v černé uniformě, zástěře, v závoji a v bílých rukavicích prochází palácem, aby ukázala Charlese zabaleného v plínkách dvornímu personálu ve službách panovnického páru, prarodičů toho miminka. Soukromá tajemnice babičky dítěte, královny Alžběty, ho polituje: „Chudák chlapeček! Dvě a půl hodiny po narození, a už ho ukazují na veřejnosti, ještě že laskavě a s dobrou vůlí...“²

Je to fakt: na Charlesovi bude od nejtutlejšího dětství spočívat tíha osudu. V jeho předem narýsované budoucnosti na něj čekají jen nároky a požadavky. V případě jeho matky tomu tak nebylo, ta se mohla po svých

2 Sally Bedell Smith, *Charles. The Misunderstood Prince*, Penguin Books, 2017.

CHARLES, CAMILLA A DIANA

prvních deset let těšit vřelosti rodinného soukromí; až potom, koncem roku 1936, když abdikoval její strýc Eduard VIII. a na trůn nastoupil její otec Jiří VI., jí život změnily povinnosti korunní princezny. Když se zeptali Charlese o jeho jednadvacátých narozeninách v roce 1969, když se stal princem z Walesu, kdy si uvědomil, že se stal následníkem trůnu, odpověděl: „To vám dojde a padne na vás strašný pocit neodvratnosti... a pak si pomalu zvykáte na myšlenku, že na sobě máte jistou povinnost a zodpovědnost.“

Charles je pokřtěný 15. prosince 1948 v hudebním salónku v Buckinghamském paláci. Mezitím oslavili jeho rodiče 20. listopadu první výročí svatby. Je to mladý pár: Alžbětě je 22 let a Philipovi 26. Seznam kmotrů a kmoter je úctyhodný: Charlesova prababička královna Mary, jeho babička z otcovy strany markýza z Milford Haven, jeho děd král Jiří VI. a také dcera lorda Mountbattena, lady Brabourne, jež se projeví jako pozorná a srdečná kmotra, vždy přítomná, když ji kmotřenec bude potřebovat.

Prince dostane na starost *nanny* Helen Lightbodyová, jež nad ním bude bdít po jeho první léta. Ta je vroucí a něžná a Charles ji bude milovat. Na druhou stranu bude později princ vyprávět, že jeho vztahy s rodiči byly komplikované.

V prvních dvou letech života je moc neuvidí. Princ Philip, tehdy důstojník královského námořnictva, byl odvelen na Maltu pod velení svého strýce Dickieho Mountbattena. Ten je pozoruhodná a skvělá osobnost, která se proslavila v Barmě během druhé světové války. V roce 1948 byl také posledním místokrálem v Indii a byl pověřen vyjednáním o nezávislosti tohoto klenotu říše, čehož se zhostil se vzácným mistrovstvím. V této době je z něj kontradmirál, velitel první eskadry křižníků kotvící ve Středozemním moři na Maltě. Philipův strýc, a tedy Charlesův prastrýc, bude hrát po smrti Jiřího VI. pro Charlese roli náhradního dědečka. Princezna Alžběta velmi brzy přijela za manželem na Maltu. Velmi zamilovaný pár tehdy prožíval „nejkrásnější léta svého života“, jak řekne později Alžběta II., naprosto svobodný život pod středomořským sluncem.

U tohoto štěstí Charles není. Matka ho ponechala na starost chůvě a prarodičům, králi Jiřímu VI. a jeho manželce. Charles z toho není nešťastný, neboť babička mu poskytne vřelost, ochranu i fantazii. Bude pro prince oporou. Jiří VI. svého vnuka miluje, ale je již unavený a nemocný.

NESMĚLÝ NÁSLEDNÍK A NEDOSTATEK NĚHY

Charles dnes lituje, že byl moc malý, aby si na svého statečného dědečka uchoval nějaké vzpomínky. Alžběta brzy otěhotněla znovu. Vrátila se porodit do Spojeného království a 15. srpna 1950 se jí narodila princezna Anna v nové, cele zrenovované rezidenci královského páru Clarence House. Anna bude pokřtěna jako její bratr vodou z Jordánu, uchovávanou ve flakónu navrženém manželem královny Viktorie princem Albertem.

Rodiče odjedou zpátky na Maltu a obě děti jsou znovu svěřeny rodičům. Charlesovy druhé narozeniny se budou slavit bez rodičů, stejně jako ty předchozí. Charles a Anna se s nimi konečně znovu setkají uprostřed příštího roku 1951. Alžběta a Philip se z Malty vrátili kvůli zhoršujícímu se zdravotnímu stavu Jiřího VI. V září mu operovali plíce a těžce se z toho zotavuje. Charles a Anna budou znovu oddělení od rodičů, kteří v říjnu odjždějí na oficiální cestu do Kanady a Spojených států. V prosinci se celá rodina tradičně sejde na panství Sandringham v Norfolku. Pro Jiřího VI. to budou poslední Vánoce. Alžběta a Philip znovu odjedou na velkou cestu po Commonwealthu, jež je zavede do Afriky a pak do Austrálie a na Nový Zéland. Tuto cestu měli vykonat Jiří VI. s manželkou po králově korunovaci v roce 1937, ale mezinárodní politická situace před válkou jim v tom zabránila. Znovu je tedy nahradí jejich starší dcera a jejich zeť.

Z Londýna odjedou 31. ledna 1952. Král zesnul 6. února ráno. Z korunní princezny se tak stává královna Alžběta II. a 7. února přijíždí do Londýna.

Rodinným životem to samozřejmě otrásl. Během dokonale zorganizovaných rodinných škatulat se královna, princ Philip a jejich dvě děti rychle nastěhují do Buckinghamského paláce, zatímco královna matka a princezna Margaret se přestěhují do své nové rezidence Clarence House.

Mladá panovnice, jež je přirozeně velmi zaměstnaná, svěří výchovu dětí manželovi. Je třeba připomenout, že princ Philip zbožňoval své povolání námořníka a že po svém převelení na Maltu se ho musel vzdát a dát se do služeb Koruny po boku manželky. Je to pro něj ohromná oběť. Musí si vybudovat život prince manžela s četnými protokolárními a charitativními povinnostmi a vzít si co nejvíce na starost péči o děti. Charlese a Annu hluboce miluje, ale mate ho synova nesmělá a uzavřená povaha, zatímco dost extrovertní dcera Anna si s ním rozumí

velmi dobře. Philip měl obtížné dětství, rodiče ho víceméně zanedbávali a vychovávaly ho sestry nebo příbuzní. Musel se obrnit, aby přežil. Podle Philipa chůva Charlese příliš hýčká, on sám se vůči němu projevuje tvrdě a náročně, až se ho nakonec hoch začne bát. Ať podniká Philip s dětmi cokoli, s Annou to jde vždycky velmi dobře, zatímco s Charlesem daleko hůře: když je chce naučit jezdit na koni, Anna je ve svém živlu a nadšeně přeskakuje překážky, zatímco Charles má strach. Philipova metoda nejspíš nebyla moc dobrá, protože později se z Charlese stane smělý jezdec a výtečný hráč póla. Když je otec bere na jachting, Anna mu účinně pomáhá a Charles má mořskou nemoc...

O dvacet let později při jednom rozhovoru dostal Charles otázku, jestli mu otec nařizoval přísnou disciplínu a nutil ho „sedět a mlčet“. A Charles bez váhání odpověděl: „Většinou ano...“

Realita bezpochyby nebyla tak tvrdá. Charles zažíval s rodinou velmi šťastné chvíle, zvláště o prázdninách na skotském Balmoralu. Také je třeba říct, nakolik se Charles a Anne nemohli obejít jeden bez druhého. Sestra byla jeho důvěrníci, které mohl říct všechno, někdy si z něj utahovala, ale s pomocí humoru se jí často dařilo ho uklidnit. Charles také mohl vždycky počítat s babičkou. Ta byla nejen veselá a srdečná, ale také ho měla naučit pohledu na krásu uměleckých děl, což ukazuje Sally Bedellová Smithová³. S ní byl okouzlený kresbami Leonarda da Vinci, které se nacházejí v knihovně ve Windsoru. Hluboce také obdivoval portrét krále Karla I. ve třech pózách od van Dycka. Malý chlapec měl dojem, že je s Karlem I., že král stojí živý přímo vedle něj v hradním sále... Díky své babičce Charles věnoval zvláštní pozornost všem mistrovským dílům, které krášlí stěny ve Windsoru i v Buckinghamském paláci, zatímco většina členů rodiny kolem nich chodila a nevnímala je. Královna matka také zsvětila Charlese do hudby, zejména do génia svého milovaného Mozarta. V sedmi letech ho vzala do londýnské opery Covent Garden na představení ruského baletu z divadla Bolšoj téátr. Pro mladého prince to bylo jako zjevení. Později se nadchne pro architekturu, malířství, divadlo a operu; bude z něj také hltavý čtenář. A za tuto lásku ke kultuře pravděpodobně vděčí své babičce.

3 Sally Bedell Smith, *Charles, The Misunderstood Prince*, cit. dílo.

NESMĚLÝ NÁSLEDNÍK A NEDOSTATEK NĚHY

Nyní jsou Charlesovi čtyři roky, rodina se ubytovala v Buckinghamském paláci a momentálním hlavním zájmem je pomazání a korunovace královny, určené na 2. června roku 1953. Charles se jí samozřejmě účastní na tribuně vedle babičky a tety, princezny Margaret. Údajně si svými vzpomínkami není úplně jistý. V paměti mu utkvěly hlavně fotky a filmy z obřadu. Pamatuje si nicméně na jednu velmi přesnou událost, k níž došlo během týdnů před korunovací. Královna požádala o přesun těžké koruny svatého Edwarda do Buckinghamu, aby ji pravidelně nosila, dokonce i u snídaně (!) – chtěla si zvyknout na její váhu, aby se během obřadu cítila pohodlněji. Její otec Jiří VI. to udělal stejně. Jednou večer vešla s korunou na hlavě do dětského pokoje, kde právě chůva koupala Charlese. Malý chlapec byl uhranutý pohledem na matku s tím neuvěřitelným souborem trpytivých drahokamů na hlavě. To tedy byla vzpomínka!

Pět měsíců po pomazání, v listopadu roku 1953, odjela královna s Philipem na povinnou korunovační cestu po celém Commonwealthu. Bude to úplná cesta kolem světa, první, kterou britský panovník vykonal. Zabrala přes půl roku. Charles s Annou budou opět svěření babičce. Před narozením Anny přišla nová chůva Mabel Andersonová. Je to Skotka a skvělá učitelka, která povede děti ke zdvořilosti, že mají děkovat a dívat se lidem do očí, když s nimi mluví. Navíc je vůči nim chápavá, stane se Charlesovou důvěrníci a ten se jí rád svěřuje. Ona sdílí jeho strachy a úzkosti a velmi mile ho zbavuje obav. Za dlouhé nepřítomnosti rodičů se královna matka překonává, aby se děti necítily opuštěné. Vystrojila jim nádherné Vánoce v Sandringhamu a pak je pohostila ve své rezidenci v parku ve Windsoru Royal Lodge. Dlouhé chvíle tráví na farmě Shaw, kde děti honí slepice a krmí krávy a prasata.

Abyste odloučení o pár týdnů zkrátily, rozhodnou se královna s princem Philipem, že děti přijedou do libijského Tobruku na palubě nové královské jachty *Britannia*, kterou Alžběta pokřtila hned po své korunovaci. Charles a Anna tak budou jejími prvními pasažéry. Všechno probíhá podle plánu a v okamžiku v okamžiku setkání dokonale vychované děti stisknou velmi protokolárně ruku matce a pak otci... Je to zarážející postoj, ale pro malé děti je půl roku dost dlouhá doba. V soukromí jachty *Britannia* snad došlo k srdečnějším projevům.

Výchova prince

První školní léta Charlese a Anny probíhaly v Buckinghamském paláci. Jejich guvernánka a školní učitelka se jmenuje Catherine Peeblesová. Ta jim vštěpuje základy: psaní, čtení a počítání, ale také je zasvěcuje do francouzštiny a dějin Anglie. Charles chce uspět a snaží se, ale někdy se trochu ztrácí ve snění.

V 8 letech rodiče usoudí, že by pro něj bylo lepší, aby se učil společně s dalšími dětmi. Zapišou ho tedy na Hill House, což je škola ve čtvrti Knightsbridge. Tam stráví posledních šest měsíců školního roku. Během léta se Philip rozhodne zapsat ho na další školní rok 1957 na školu Cheam v Hampshiru. Sám na této škole studoval. Z Charlese je tedy dva měsíce před devátými narozeninami internátní žák. Hošík je velmi nešťastný, strašně mu chybí „domov“. Jelikož požádali ředitelství školy, aby se Charlesovi nedostávalo žádného přednostního zacházení, jeho malí kamarádi se do něj brzy pustí, utahují si z jeho velkých uší i z lehké nadváhy. Otec mu ostatně dal přezdívku Švestkový koláč... a je pravda, že švestkový koláč opravdu miloval.

Charles neměl moc pevné zdraví. Je křehký, citlivý na chlad, trpí záněty nosních dutin a už mu odoperovali mandle. Příliš se nehodí na kontaktní sporty, které provozují jeho kamarádi: rugby, kriket a fotbal. Charles je na Cheamu prostě velmi nešťastný. Jeho matka si je toho vědoma, znepokojuje ji to a údajně řekne svému ministerskému předsedovi, že je podle ní „Charles opožděný ve vývoji“.

V roce 1958 synovi nepomůže, dokonce se vůči němu dopustí vážné chyby. Na konci léta se Charles s kamarády dívá v televizi na přenos závěrečného obřadu sportovních her Commonwealthu v Cardiffu ve Walesu, kterým předsedá princ Philip. Královna tam přítomna není, ale nahrála vzkaz, v němž prohlašuje, že se rozhodla dát svému následovníkovi titul princ z Walesu. Tento titul zkonkretizuje při působivém obřadu na hradu Caernarfon při Charlesově dosažení plnoletosti. Princ je tím ovšem ohromený: nikoho nenapadlo ho upozornit a připravit na toto oznámení. Jak si mohli jeho rodiče myslet, že syna budou jeho kamarádi brát jako jednoho z nich?

NESMĚLÝ NÁSLEDNÍK A NEDOSTATEK NĚHY

Pokud jde o studium, je Charles přes jisté obtíže s matematikou dobrý žák. Jeho pobyt na Cheamu mu přece jen poskytne jednu pozitivní zkušenost: objev divadla, obzvláště pak Shakespeara. Bude tam hrát v adaptaci *Richarda III.*, připravuje se na to celé hodiny sledováním filmu Laurence Oliviera. Charles, následník trůnu, ztělesňuje pozoruhodně jiného následníka trůnu Richarda, vévodu z Gloucesteru, znetvořeného, zvrhlého a krutého. Na představení přijdou jeho babička a princezna Margaret a z jeho vzhledu jsou zděšené. Uznávají ale, že Charles tu ohavnou osobu dokonale pochopil a ztělesnil.

Na Cheamu se také Charles dozvídá velmi šťastnou očekávanou zprávu: 19. února 1960 se královně narodilo třetí dítě, princ Andrew. Dvanáctiletý Charles tak má bratříčka. Snil o tom už dlouho, matka mu to slíbila. Bude to mimino zbožňovat, jak je miloučké a veselé. O to bude zoufalejší, že si ho může užívat jen během školních prázdnin.

V roce 1961 jeho studium na Cheamu končí a Charles musí pokračovat na střední školu. Královna matka prosazuje Eton blízko Windsoru, neboť si myslí, že tento ústav bude pro povahu a osobnost jejího prvního vnuka ideální. Navíc bude blízko rodině, s níž se bude moci vídat o víkendech. Philip byl zcela jiného názoru a zvolil pro svého syna tvrdou střední školu na severu ve Skotsku, kde sám studoval.

Tvrdá zkouška na Gordonstounu

Philip si upřímně myslí, že zapsáním Charlese na Gordonstoun mu pomohl, protože podle něj je vzdělání poskytované jeho zakladatelem Kurtem Hahnem to nejlepší možné. Philipova rodina se v roce 1931 rozpadla. Jeho matku v hluboké depresi poslali na dlouhé léčení do Vídně, pak do Berlína a následně do Švýcarska. Její čtyři sestry byly prodvané za německé aristokraty, zatímco otec se usadil s milenkou v jižní Francii. Tehdy Philip nastoupil do internátu Cheam pod dozorem babičky markýzy Milford Haven. Po Cheamu šel na školu, kterou založil Kurt Hahn v Německu na hradě Salem. Ten patřil bádenskému markrabímu, jehož manželka Dolla byla Philipova sestra. Philip pobyl na Salemu jen dva trimestry, a z dobrého důvodu – profesor Hahn, jenž

byl Žid, byl v roce 1933 po převzetí moci Hitlerem zatčen. Díky intervenci anglických přátel byl osvobozen a podařilo se mu dostat do Velké Británie, kde založil vlastní školu v Gordonstounu v severním Skotsku. V roce 1934 tam Philip nastoupil do internátu. Byla to spartánská instituce, která kladla stejný důraz na fyzickou námahu jako na duševní rozvoj. Doktor Hahn měl zato, že sport formuje povahu a umožňuje lépe rozvíjet ducha.

Charles přiletěl do Gordonstounu 1. května 1962 letadlem pilotovaným jeho otcem. Matka královna s nimi neletěla. Třináctiletý princ se ubytoval v pavilónu nazývaném Windmill Lodge, kde bydlelo dalších třináct hochů. Velmi rychle se naučil školní pravidla: žáci chodí v zimě i v létě v krátkých kalhotách, okna v ložnici zůstávají po celou noc otevřená, i za sněžení. Někdy má ráno dokonce zasněženou příkrývku.

Jakmile se žáci za svítání probudí, jdou si před snídaní zaběhat do přírody a poté si dají ledovou sprchu. Charles tímto strašlivým životním stylem nesmírně trpí, a přitom přiznává, že dodnes se ráno ráno po teplé koupeli neobejde bez ledové sprchy. Gordonstoun v něm tedy zanechal stopu! Nejde ale jen o disciplínu, jsou tu také spolužáci. Nelze říct, že by byli k následníkovi trůnu zrovna laskaví. Dokonce přesně naopak... jeho spolunocležníci se na něm každou noc vyřádí polštáři. Při sportu jde hlavně o to, co nejsilněji praštit prince. Přirozeně si znovu dělají leg-raci z jeho velkých uší, ale z jeho tlušťky už ne – ta díky gordonstounskému režimu brzy zmizí.

Ve studiu si Charles našťestí vede znamenitě. Pracuje, je motivovaný, ale s ostatními příliš nekomunikuje. Stále je nesmělý a úzkostný. Navazovat přátelství je pro něj obtížné, ba nemožné, protože kdo se odvážil být k budoucímu králi milý, mohl být snadno považován za patolízala. Charles je v Gordonstounu opravdu velmi nešťastný. Philip po něm požaduje, aby to vydržel. Královna je naopak tak znepokojená, že zvažuje jeho návrat do Londýna. Než příští rok nastoupí na Eton, mohl by se učit ve škole bez internátu. Philip ale nepovolí: jeho syn se musí vzchopit a odejít z Gordonstounu by bylo známkou slabosti. Charles našťestí může jezdit často za babičkou, když pobývá ve své rezidenci v Birkhallu na panství Balmoral, hned vedle Gordonstounu. Jí se může svěřovat a dostane se mu tam potřebné útěchy. Měla pravdu, že Eton by byl jejím

NESMĚLÝ NÁSLEDNÍK A NEDOSTATEK NĚHY

vnukovi vyhovoval lépe, ale byla to jen jeho babička... Poskytuje Charlesovi podporu, ale v žádném případě nechce zpochybňovat autoritu jeho rodičů. Když není ve Skotsku, často si s vnukem telefonuje. A také mu posílá srdečné a humorné dopisy.

Princ má štěstí, že si velmi dobře rozumí se svým osobním strážcem Donaldem Greenem, jenž je v jeho službách od začátku jeho školní docházky v Gordonstounu. O tohoto tělesného strážce, který se stal skoro jeho přítelem, ho bohužel připraví hloupý incident. Po vyjízdce na školní lodi s kamarády na ostrov Lewis přistanou mladí hoši promočení a prokřehlí. Zamíří tedy k vesnické hospodě, aby se posilnili. Když se Charlese zeptají, co chce pít, neví, co odpovědět. Ale najednou si vzpomene, co se dává prokřehlým lovcům na Sandringhamu, a objedná si... sherry brandy! Jelikož kolem Charlese jsou vždycky nějací novináři, vyjde v místních novinách článek, který převezmou všechny londýnské bulvární časopisy a kde se píše: „Princ Charles pije v hospodě, a přitom to ještě teprve ve 14 letech nemá povoleno“.

To je poprvé, kdy se do prince pustí tisk. Víme, že to nebude naposledy a že jeho vztahy s médii budou často bouřlivé... Bylo to naprosto nepřiměřené. Bohužel, když je třeba nějakého obětního beránka, padne vina na tělesného strážce a ten dostane vyhazov. Charles je touto nespravedlností zničený. Zůstane ovšem s policistou pořád v kontaktu, každý rok mu posílá pohlednici s blahopřáním, a když mnohem později Donald Green zemře na rakovinu, složí mu Charles dojemný hold. Je to jedna z velkých dobrých vlastností, které má Charles společně s matkou: věrnost a zdvořilost, již obyčejně projevuje vůči lidem, kteří pro něj pracují (neboť se mu také stává, že se rozhněvá).

Následujícího roku 1964 se Charles s potěšením dozvídá o narození druhého bratra Edwarda, a to 10. března. „Ta radost, mít znovu doma miminko!“ prohlásí královna. Charles je o tom přesvědčený, ale na seznámení s novým bratrem si bude muset počkat do příštích prázdnin.

Téhož roku princ vystoupí na pódiu, stejně jako v Cheamu, a na programu je samozřejmě Shakespeare. Po Jindřichu V. v listopadu 1965 ztělesňuje Macbetha. Při třetím představení jsou přítomni královna s princem Philipem a Charles je velmi dojatý. Bohužel sotva vejde na pódium,

CHARLES, CAMILLA A DIANA

dá se jeho otec do hlučného smíchu. Uražený syn se ho po představení zeptal na důvod a vévoda z Edinburghu mu odpoví, že mu to připomnělo satirický pořad *Goons*, kterému se tehdy smálo celé Spojené království včetně samotného Charlese. *Goons* se dá přeložit jako „blbečci“... Philip je na syna opravdu tvrdý a takový postoj musel Charlese proti otci popudit. Sarkastický otec se nicméně mohl radovat, neboť Charles dělá ohromné pokroky ve všech sportech, které provozuje: od lovu puškou a sportovního rybaření až po koňské pólo věnuje se tomu s potěšením a stává se z něj velký sportovec.

Následujícího roku, v únoru 1966, rozhodnou Alžběta II. s Philipem, že Charles stráví půl roku v Austrálii na střední škole podobné Gordonstounu – Timbertop uprostřed přírody. Panovnice učinila toto rozhodnutí proto, že Charlesovi je sedmnáct let a coby následník trůnu musí poznat Commonwealth. Princ poprvé odcestuje mimo Evropu. Nebyl právě nadšený, že cestuje tak daleko od přátel a že bude tak dlouho bez rodiny. Doprovázel ho otcův podkoní David Checketts. Tomu bylo 35 let a do Austrálie odjel se ženou a třemi dětmi. Ubytovali se na farmě poblíž Timbertopu, aby mohli dohlížet na prince a hostit ho u sebe o víkendech a prázdninách.

Charles se bojí zbytečně, v Timbertop se mu velmi brzy zalíbí. S kamarády podniká několikadenní výlety, provozuje horolezectví a rád spí pod širákem. Nic ho neodpuzuje a všemi těmito novými zkušenostmi je nadšený. O víkendech ho čeká srdečné přijetí u Checkettů, hraje si s jejich třemi dětmi a paní Checkettové pomáhá v kuchyni. Vede prostý a normální život, jaký ve Velké Británii nikdy nezažil. Checkettovi ho doprovázejí na každoroční školní cestě do Nové Guineje, kde na něj silně zapůsobí kontakt s primitivními kmeny. Je to objev! Návštěva Nové Guineje stojí na počátku jeho zájmu o antropologii.

Checketts také Charlese povzbuzuje, když vystupuje na veřejnosti a pouští se do vztahů a debat s lidmi, a pomáhá mu překonávat jeho přirozenou nesmělost. Půl roku v Austrálii Charlese naprosto změní. Checketts po návratu řekne: „Odjel jsem s chlapcem a vrátil se s mužem.“

Na začátek výuky v Gordonstounu na podzim roku 1966 přijede Charles za volantem otcova auta, který sedí vzadu. Jak symbolické! Princův poslední rok na Gordonstounu proběhne úplně jinak než ty před-